

COLONIA ULPIA TRAIANA RATIARIA. ПРЕОТКРИВАНЕТО НА АНТИЧНИЯ ГРАД

КРАСИМИРА ЛУКА

Древният град *Colonia Ulpia Traiana Ratiaria* (съвременното село Арчар, област Видин) остава забравен за българската археологическа наука за повече от 20 години. През този продължителен период неконтролируемата иманярска дейност унищожава около 50 хектара от територията на града и неговите околности. През 2008 г. Българско Археологическо Сдружение започна спасителни действия, чиято основна цел беше не само прекратяване на незаконното разкопаване на града, но преди всичко спасяването на малкото останала информация за този изключително важен обект, както и възбуждането на научен интерес към археологическото наследство на съвременна Северозападна България като цяло. Представените в настоящия сборник статии са резултат именно от тези спасителни действия, проведени в рамките на четири години на територията на съвременна Видинска област.

Подновените проучвания на *Ratiaria* и изследването на територията на града дадоха много нова научна информация по отношение планировката и топографията на древния град. През 2011 г. беше открита и добре запазена част от главната улица на града *decumanus maximus* (fig. 5). Разположението на новоразкритата част от улица показва, че размерите на града в началото на II в. са били двойно по-големи (500 x 500 м) от тези, предполагагани от D. Giorgetti през 1987 г. (fig. 4). Дигиталният анализ на аерофото снимка, направена през 1979 г. (fig. 3) позволи и възстановяването на плана на т. нар. „Големи Терми“, на чието място през 2010 г. бяха открити и три богато украсени коринтски капители (fig. 6). Тази сграда е разположена в местността „Кръста“ и според плана може да бъде интерпретирана като гражданска базилика за времето на II в. Размерите на сградата, както и добре видимият план на „вписан кръст“ ни позволяват да изкажем хипотезата, че в един по-късен период сградата е била преустроена в християнски храм, както това личи и от името на местността, в която е разположена.

Местонамирането на официални латински надписи (публикувани в статията на К. Стоев в настоящия сборник) в източната част на града около разкритата част от *decumanus maximus* и т. нар. „Големи Терми“ (fig. 5) ни позволяват да изкажем хипотезата, че именно в този район би трябвало да се търси и главният площад на града (*Forum*). Доказването или отхвърлянето на тази теза е въпрос на бъдещи археологически проучвания.

Новите изследвания върху територията на *Ratiaria* за първи път локализирах с точност и местата на откриване на тухли с печати на *Legio VII Claudia*, които се концентрират главно в северната част на крепостта и покриват района между новооткритата част от *decumanus maximus* и източната крепостна стена на града (fig. 5).

По време на спасителните действия бяха предприети и теренни издирвания в околностите на града, в резултат на които бяха локализирани множество нови археологически обекти, както и части от пътни артерии (fig. 8). Надяваме се тези изследвания да послужат за основа на бъдещи прецизни проучвания, които да докажат значението и истинската научна стойност на този забравен от българската археология културен паметник.